

дартів, що дасть можливість ефективніше витратити публічні фінанси та підвищити рейтингові показники в цілому.

До 2020 року передбачається поступове скорочення чисельності державних службовців і працівників центральних органів виконавчої влади та державних службовців місцевих держадміністрацій шляхом децентралізації функцій і зменшення кількості адміністративно-територіальних одиниць. Дотримання затверджених стратегічних цілей значно спростить процедури контролю використання публічних коштів органами управління, але незважаючи на це державний аудит є необхідною умовою для успішного функціонування системи управління публічними фінансами будь-якої держави.

УДК 657.6

Світлана Заднепровська,

к.е.н., доцент кафедри аудиту
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Антон Поліщук,

спеціаліст Управління платіжних систем та інструментів
АТ «Сбербанк», аспірант Національної академії управління

РЕГУЛЯТИВНІ НОВАЦІЇ У СФЕРІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В БАНКАХ

Вже третій рік поспіль Україна живе в перманентному стані справжнього банкопаду. Експерти вказують на різні причини. Втім, банкрутство такої кількості вітчизняних банків важливо проаналізувати з позицій основних засад, які використовували регулюючі органи та систем внутрішнього контролю банків на практиці. Багато негативних явищ мав би попередити і внутрішній аудит. Хоча, за своєю функцією аудит є дієвим механізмом, що дозволяє оперативно реагувати на зміни у діяльності банку, внутрішній аудит використовувався для закриття ризикових внутрішніх питань як топ-менеджментом, так і акціонерами. Високий ступінь впливу на внутрішні системи контролю, аудиторські «замовлення» правління банку, призводили до того, що реальний стан корпоративного управління та ризиків бізнес-процесів банку приховувався або не оцінювався належним чином. Політика багатьох банків полягала в проведенні високо ризикових операцій пов'язаних осіб, або просто ненадійних позичальників. Ці банки

переступили межу, що відокремлює стійку фінансову установу від фінансової піраміди. Як результат — виведення з ринку у 2014–2016 років 72 банків і втрата коштів вкладників і підприємців.

Негативним моментом є й відсутність або не ефективне застосування методології ризик-орієнтованого аудиту (RBA). Якісний розвиток функції внутрішнього аудиту дозволить за рахунок ризик-орієнтованого підходу зробити банківський бізнес фінансово стійким. На подолання зазначених проблем і на удосконалення функції внутрішнього аудиту спрямована прийнята 10.05.2016 р. Національним банком України (НБУ) постанова № 311 «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього аудиту в банках України» (далі — Постанова). Регулятивні новації ґрунтуються на рішеннях Базельського комітету з банківського нагляду з питань внутрішнього аудиту та корпоративного управління, Міжнародних стандартів професійної практики внутрішнього аудиту.

У чому полягають основні зміни та як вони покращать практику внутрішнього аудиту у банках? Перш, за все, визначено порядок діяльності і статус підрозділу внутрішнього аудиту (підпорядкованість, функціональність, права та обов'язки). НБУ конкретизував функції внутрішнього аудиту, взаємовідносини між внутрішнім і зовнішнім аудитом, встановив контрольні функції за якістю внутрішнього аудиту і запровадив нові принципи діяльності підрозділу в цілому — незалежність, об'єктивність і неупередженість, професійна компетентність, належна професійна ретельність і професійна етика.

Якість корпоративного управління у банках України залишається складною і багатогранною проблемою. Рейтинг корпоративного управління як індикатор його якості істотно впливає на капіталізацію і на інвестиційну привабливість. Рішення таких проблем, як: порушення прав акціонерів, непрозорість структури власності, низькі стандарти звітності, інше, це і є якість корпоративного управління. У цьому сенсі, НБУ удосконалено вимоги до рівня корпоративного управління шляхом посилення ролі наглядових рад і визначення підстав проведення аудиту.

Найголовніше. Виходячи з рекомендації Базелю, нові вимоги до організації внутрішнього аудиту в банках у банківській системі ґрунтуються на підходах ризик-орієнтованого аудиту (RBA), коли фокусування відбувається на цілях організації та загрозах їх досягнення на відміну від просто аналізу контролів. Ризик-орієнтований аудит визначає ті сфери банківської діяльності, які містять найвищий негативний потенціал. Ідентифікація ризиків і їх оцінка буде визначати які бізнес-процеси підлягають перевірці.

Визначення пріоритетів відносно ризиків є ймовірність їх виникнення та вплив на цілісність організації, якість і безпеку. Обсяг і вид проведення аудиторських процедур визначається на основі результатів оцінки ризиків, проведеної під час підготовки до аудиторської перевірки або складання карти ризиків.

НБУ залишив за собою право ініціювати зустріч з керівником служби внутрішнього аудиту, зокрема в разі його звільнення, що знижує можливість тиску на результати внутрішнього аудиту з боку топ-менеджменту та змінив періодичність звітування перед регулятором. Метою постанови є побудова взаємовідносин для співпраці, а не розширення повноважень регулятора з метою впливати на діяльність підрозділу внутрішнього аудиту банку.

Внутрішній аудитор оцінює ризики внутрішніх процесів, дає рекомендації правлінню банку і стежить за виконанням цих рекомендацій. Логічно, що для виконання своїх функцій, внутрішній аудитор повинен працювати в інтересах власника банку і акціонерів, звітувати перед аудиторським комітетом чи перед наглядовою радою. Звітуючи правлінню банку, він вступає у конфлікт інтересів. Регулятор взяв на себе й право застосувати передбачені законом заходи впливу: від попередження і усунення відповідальних осіб, до індивідуального підвищення нормативів, накладення значних штрафів чи анулювання ліцензії.

Тепер і самі банкіри сподіваються, що недоліки, виявлені в діяльності внутрішнього аудиту, будуть враховуватись під час визначення загального ризику по банку. Ситуація, що склалася у банківському секторі вимагає від кожного співробітника банку, в тому числі внутрішніх аудиторів, посиленої уваги та відповідального ставлення до виконання своїх функцій. Безумовно, аудит, в такому випадку, має бути якісним, укомплектованим, а працівники професійними.

УДК 316:33

Ілля Мариніч,
к.е.н., доцент кафедри аудиту,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

СОЦІАЛЬНИЙ АУДИТ ЯК ЗАВДАННЯ З НАДАННЯ ВПЕВНЕНOSTІ

Аудит розуміють як підтвердження достовірності фінансової інформації та відповідність її встановленим зовнішнім і внутрішнім вимогам. Під час аудиту фінансової звітності, відповідно ви-